

INGLIZ TILINI O'QITISHDAGI ASOSIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA TIL KO'NIKMALARINING INTEGRATSIYASI

Omonova Maftuna Shermatovna

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti, Boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitishdagi asosiy pedagogik yondashuvlar va til ko'nikmalarining integratsiyasi, chet tilini o'qitishga individual yondashuv haqida so'z boradi. Maqolada o'qitish sharoitlarida samarali muloqot qilish ko'nikmalarining muhimligi ta'kidlangan. Maqolada til o'rganishning ko'p qirrali tabiati, talabalarning chet tillarini egallash va o'zlashtirishida duch keladigan o'ziga xos qiyinchiliklari, ingliz tilini o'rganishda qo'llaniladigan usullar tasvirlanadi. Muallif til ko'nikmalarini fanlar bo'yicha integratsiyalash, autentik materiallar va kontekstlardan foydalanish, til o'qitishda texnologiyalardan samarali foydalanish kabi asosiy pedagogik yondashuvlarni tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik yondashuvlar, ingliz tili chet tili sifatida (EFL), kompetensiya, gapirish, tinglash, o'qish va yozish.

INTEGRATION OF BASIC PEDAGOGICAL APPROACHES AND LANGUAGE SKILLS IN ENGLISH TEACHING

Omonova Maftuna Shermatovna-Chirchik State Pedagogical University,

Teacher of the Faculty of Primary Education

Abstract. This article talks about the main pedagogical approaches to teaching English and the integration of language skills, an individual approach to teaching a foreign language. The article emphasizes the importance of effective communication skills in educational settings. The article describes the multifaceted nature of language learning, the specific difficulties students face in acquiring and mastering foreign languages, and the methods used in learning English. The author analyzes the main pedagogical approaches, such as the integration of language skills by subjects, the use of authentic materials and contexts, and the effective use of technologies in language teaching.

Keywords: pedagogical approaches, English as a foreign language (EFL), competence, speaking, listening, reading and writing.

ИНТЕГРАЦИЯ БАЗОВЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И ЯЗЫКОВЫХ НАВЫКОВ В ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Омонова Мафтуна Шерматовна-Чирчикский государственный педагогический университет,

Преподаватель факультета начального образования

Аннотация. В данной статье говорится об основных педагогических подходах к обучению английскому языку и интеграции языковых навыков, индивидуальном подходе к обучению иностранному языку. В статье подчеркивается важность эффективных коммуникативных навыков в образовательных учреждениях. В статье описывается многогранность изучения языка, специфические трудности, с которыми сталкиваются студенты при освоении и освоении иностранных языков, а также методы, используемые при изучении английского языка. Автор анализирует основные педагогические подходы, такие как интеграция языковых навыков по предметам, использование аутентичных материалов и контекстов, эффективное использование технологий в обучении языку.

Ключевые слова: педагогические подходы, английский как иностранный (EFL), компетентность, говорение, аудирование, чтение и письмо.

KIRISH. Asosiy pedagogik yondashuvlar va ingliz tilini chet tili sifatida (EFL) o'qitishda til ko'nikmalarini integratsiyalashga qaratilgan tadqiqot mavzusi quyidagi bir necha sabablarga ko'ra ta'limi sohasida muhim ahamiyatga ega:

Til bilimini oshirish: Samarali pedagogik yondashuvlarni qo'llash va amalga oshirish ingliz tilini o'rganuvchilarning tilni bilish darajasini oshirish uchun juda muhimdir. Ushbu sohadagi tadqiqotlar nutq, tinglash, o'qish va yozish kabi til ko'nikmalarini o'rgatishning eng samarali usullarini aniqlashga yordam beradi va natijada til o'rganuvchilarni ko'proq egallashga olib keladi.

Ta'lim strategiyalarini optimallashtirish: Turli pedagogik yondashuvlarni o'rganish o'qituvchilarga ingliz tilini o'rganuvchilarning turli ehtiyojlari va o'rganish uslublariga moslash uchun ta'lim strategiyalarini optimallashtirish imkonini beradi. Turli metodologiyalarni o'rganish orqali o'qituvchilar talabalar uchun qiziqarli va samarali ta'lim tajribasini yaratish uchun o'z yondashuvlarini moslashtirishi mumkin.

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish: Til o'rganish lug'at va grammatika qoidalarini yodlashdan tashqariga chiqadi; u real hayotiy vaziyatlarda samarali muloqot qilish uchun kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Til ko'nikmalarini integratsiyalash bo'yicha tadqiqotlar o'qituvchilarga mazmunli muloqotni targ'ib qiluvchi faoliyat va vazifalarni ishlab chiqishda yordam beradi va talabalarga o'z til bilimlarini real kontekstda qo'llash imkonini beradi.

Til o'qitishdagi muammolarni hal qilish: Ingliz tilini o'qitish ko'pincha maqsadli til o'rganish muhitiga ta'sir qiliuvchi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Pedagogik yondashuvlar bo'yicha tadqiqotlar o'qituvchilar o'z sinflarida amalga oshirishi mumkin bo'lgan dalillarga asoslangan strategiyalar va ilg'or tajribalarni taqdim etish orqali ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish bo'yicha tushunchalarni taqdim etadi.

Talabalarni global muloqotga tayyorlash: O'zaro bog'langan bugungi dunyoda ingliz tilini bilish xalqaro muloqot, ilmiy izlanishlar va martaba imkoniyatlari uchun tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Samarali pedagogik yondashuvlar bo'yicha tadqiqotlar o'qituvchilarni talabalarni global muloqot kontekstlarida kommunikativ jarayonga tayyorlash uchun zarur bo'lgan vositalar va bilimlar bilan ta'minlaydi.

Uzluksiz ta'lim ko'nikmalarini targ'ib qilish: Xorijiy tilni o'qitishda til ko'nikmalarini integratsiyalash orqali o'qituvchilar nafaqat tilni o'zlashtirishni osonlashtiradi, balki tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va uzluksiz ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu yo'nalishdagi tadqiqotlar talabalarning mustaqilligi va o'z-o'zini boshqarishiga yordam beradigan innovatsion yondashuvlarni o'rganadi, ularga sinfdan tashqarida ham tilni bilish darajasini oshirishda davom etadi.

Axborotlashtirish siyosati va o'quv dasturlarini ishlab chiqish: Pedagogik yondashuvlar va til ko'nikmalarini integratsiyalashuvi bo'yicha tadqiqot natijalari ta'lim siyosati va o'quv dasturlarini ishlab chiqishda tog'ri qarorlar qabul qilishga yordam beradi. O'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar samarali o'qitish amaliyotini joriy etish, institutsional va milliy darajada ingliz tilini o'qitish sifatini oshirish uchun tadqiqot natijalaridan foydalanishlari mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, asosiy pedagogik yondashuvlar va ingliz tilini o'qitishda til ko'nikmalarini integratsiyalash bo'yicha tadqiqotlar til ta'limini rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Doimiy ravishda ta'lim amaliyotlarini tadqiq qilish va takomillashtirish orqali o'qituvchilar talabalarning xorijiy tilda muloqotga kirishish ko'nikmalarini, ularni global kontekstda mazmunli muloqotda ishtirok etishiga tayyorlovchi yuqori sifatli til ta'limi bilan ta'minlashi mumkin.

ADABIYOTLAR SHARHI. Chet tilini o'rgatishda pedagogik yondashuvlar talabalarning ko'nikmalari, til o'rganish darajasi, o'rganish maqsadlari va madaniy kontekst kabi omillar bilan farqlanadi. Quyida keng tarqalgan strategiyalar bilan bir qatorda asosiy pedagogik yondashuvlar keltirilgan:

CLT-Communicative Language Teaching (Kommunikativ tilni o'rgatish): Haqiqiy hayotdagi muloqot va o'zaro ta'sirga e'tibor qaratiladi. Strategiyalar: rolli o'yinlar, juftlik va guruh ishlari, til o'yinlari, real vaziyatlarni simulyatsiya qilish [2]. O'zbek tadqiqotchilari ko'pincha uning nutq va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi samaradorligini aniqlash bo'yicha tadqiqotlar olib brogan [7].

TBLT-Task-Based Language Teaching (Vazifaga asoslangan til o'rgatish): mazmunli vazifalarni bajarish orqali til o'rganish. Strategiyalar: muammoli vaziyatlarda talabalardan xorijiy tildagi vazifalarni loyihalash, tadqiqot va taqdimotni o'z ichiga olgan loyihalar kiradi [1]. TBLT til o'rganishning asosiy birligi sifatida vazifalarni bajarishga qaratilgan. O'zbek olimlari uning tilni bilish va talabalarning faolligini oshirishda qo'llanilishini o'rganmoqda [8]; [13].

CBI-Content-Based Instruction (Kontentga asoslangan ta'lim): Til o'rganish jarayonida mavzuni o'rganish bilan integratsiyalash. Strategiyalar: Ingliz adabiyoti, tarixi yoki madaniyati kabi fanlar orqali ingliz tilini o'rgatish; maqolalar, videolar yoki qo'shiqlar kabi ingliz tilidagi autentik materiallardan foydalanish nazarda tutiladi [3]. CBI til o'rganishni mavzu mazmuni bilan birlashtiradi, bu esa talabalarga boshqa fanlarni o'rganayotganda til ko'nikmalarini egallash imkoniyatini beradi. CBIning o'quv dasturiga integratsiyalashuvi va til o'zlashtirishga ta'siri o'rganiladi [9].

TPR-Total Physical Response (Umumiy jismoniy javob): Til o'rgatishni jismoniy harakatlar bilan uyg'unlashtirish. Strategiyalar: Talabalarga jismoniy harakatlarni bajarish uchun ingliz tilida vazifalar berish, imo-ishoralar va harakatlar yordamida lug'at va grammatik ko'nikmasini mustahkamlash [4].

CA-The Communicative Approach (Kommunikativ yondashuv): Rasmiy grammatikaga asoslangan topshiriqlardan ko'ra muloqotning muhimligini ta'kidlaydi. Strategiyalar: munozaralar, bahslar va taqdimotlar orqali ingliz tilida mazmunli muloqot qilish imkoniyatlarini ta'minlash nazarda tutiladi [5].

Technology-Enhanced Language Learning (Texnologiya bilan kengaytirilgan tilni o'rganish): til o'rganish uchun raqamli vositalar va resurslarni integratsiyalash. Strategiyalar: Xorijiy tilini o'rganish uchun onlayn til o'rganish platformalari, til o'rganish ilovalari, multimedia resurslari va virtual reallik simulyatsiyalaridan foydalanish ko'zda tutiladi [6]. Bu yondashuv va strategiyalar ingliz tilini o'rganuvchilar va o'qituvchilarning o'ziga xos ehtiyojlari va xohishlariga ko'ra moslashtirilishi va birlashtirilishi mumkin. TELL til o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli vositalar va resurslarni o'z ichiga oladi. O'zbek tadqiqotchilari lingafon sinflarida texnologiya integratsiyasi va uning talabalarning motivatsiyasi va ko'nikmalarining rivojlanishiga ta'sirini o'rganmoqda [12].

Audio-Lingual Metod (ALM): ALM nutq va tinglash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun intensiv og'zaki mashqlar va topshiriqlarni qo'llanilishini ta'kidlaydi. O'zbek olimlari uning tarixiy ahamiyati va til ta'limidagi bugungi kundagi dolzarbligi haqida tadqiqot olib borgan [10].

Grammatika-tarjima Metod (GTM): GTM grammatik qoidalar va tarjima qilish ko'nikmasini rivojlantiruvchi mashqlarni kengroq o'rgatishga qaratilgan. O'zbek olimlari GTM usulining talabalarda til tuzilishini to'g'ri o'rganishi va tilni tushunishini rivojlantirishdagi o'rnini ta'kidlaydi [11].

Shuningdek, o'zbek olimlarining tadqiqotlarida o'rganilgan ushbu pedagogik yondashuvlar chet tillarini o'rganishni rivojlantirish uchun qo'llaniladigan turli strategiyalarni ta'kidlaydi. Keyingi tadqiqotlar va fanlararo hamkorlik O'zbekistonda til o'rganuvchilarning xorijiy tilda so'zlashish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ushbu yondashuvlarni takomillashtirish va moslashtirishga hissa qo'shishi mumkin.

MUHOKAMA: Bundan tashqari, innovatsion yondashuvlardan, Zoom va Skype kabi video konferensiya aloqa vositalarining ko'payishi bilan endi virtual auditoriyalarda dars o'tish mumkin bo'ldi, bu yerda talabalar real vaqt rejimida o'z o'qituvchilari bilan muloqotga kirishishi mumkin. Virtual auditoriyalar talabalarga o'zlarining nutq va tinglash qobiliyatlarini qo'llab-quvvatlovchi muhitda mashq qilish imkoniyatini beradi. Internetda talabalarning so'z boyligi va grammatika ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradigan ko'plab til o'rganish o'yinlari mavjudligi ham zamonaviy texnologiyalardan til o'rgatishda foydalanishning asosiy imkoniyatlaridan hisoblanadi. Kahoot va Quizlet Live kabi ilovalardagi o'yinlar tilni o'rganishni qiziqarli va interaktiv shaklda olib borilishiga xizmat qiladi [16]. Bu texnologiyalar zamonaviy o'qitishda ham muhim o'rin egalladi. Videolar, podkastlar va interfaol doskalar kabi multimedia vositalaridan foydalanish o'rganishni yanada qiziqarli va interaktiv qildi.

Ingliz tilini xorijiy til sifatida o'rgatish (EFL) samarali til o'rganishni osonlashtirish uchun pedagogik yondashuvlarning murakkab o'zaro ta'sirini va til ko'nikmalarini birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ushbu adabiyotlarni ko'rib chiqish asosiy pedagogik yondashuvlar va ularning ingliz tilini o'qitishda til ko'nikmalari bilan integratsiyalashuvini o'rganadi, bu sohadagi bir qator ilmiy tadqiqot ishlariga tayanadi.

CLT til o'rganishda mazmunli muloqot muhimligini ta'kidlaydi. U barcha til ko'nikmalarini: tinglash, gapirish, o'qish va yozishni haqiqiy kommunikativ kontekstda birlashtirishni nazarda tutadi [2]. CLT real hayotda tildan foydalanishga qaratilganligi va kommunikativ kompetensiya maqsadlariga mos kelishi tufayli butun dunyo bo'ylab EFL sinflarida keng qo'llanilgan.

TBLT ta'limning markaziy birligi sifatida vazifalardan foydalanishga urg'u beradi. Vazifalar kommunikativ maqsadga erishish uchun bir nechta til ko'nikmalarini integratsiyalashuviga yordam berib, talabalarni tildan haqiqiy foydalanishga jalb qilish uchun mo'ljallangan [1]. TBLT talabalarni mazmunli kontekstlarda tildan faol foydalanishga undaydi, bir vaqtning o'zida ravonlik va aniqlikni rivojlantirishga yordam beradi.

CBI til o'rganishni boshqa fanlarni o'rganish bilan birlashtiradi. CBI orqali til ko'nikmalari ma'lum sohalardagi bilimlarni o'zlashtirish bilan birgalikda rivojlanadi [3]. Ushbu yondashuv talabalarga asl materiallar bilan shug'ullanish jarayonida tilni bilish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatlarini beradi.

TBLA kommunikativ topshiriqlarni bajarish orqali talabalarning tilni bilish darajasini baholashga qaratilgan. U baholash amaliyotlarini TBLT tamoyillari bilan moslashtiradi, topshiriqlarni bajarishda til ko'nikmalarini integratsiyalashuviga urg'u beradi. TBLA talabalarning til qobiliyatlarini yaxlit ko'rishni taklif qiladi, ularning kommunikativ kompetensiyalarini real dunyo kontekstlarida qamrab oladi.

Til ko'nikmalarini integratsiyalash: Xorijiy tilni samarali o'qitish tinglash, gapirish, o'qish va yozish qobiliyatlarini uzluksiz integratsiyalashni o'z ichiga oladi. Integrativ yondashuv talabalarning barcha til usullari bo'yicha ko'nikmasini rivojlantirishni va turli kontekstlarda samarali muloqot qilishlarini ta'minlaydi [15].

Integratsion vazifalar o'zaro bog'liq bo'lgan til qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

TELL til o'rgatish va o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli vositalar va resurslarni o'z ichiga oladi. U interfaol multimedia materiallari, onlayn muloqot platformalari va kompyuter yordamida til o'rganish orqali til ko'nikmalarini integratsiya qilish imkoniyatlarini taklif etadi [14]. TELL talabalarning faolligini oshiradi va sinfdan tashqarida haqiqiy til kiritish imkoniyatini beradi.

TBLL tamoyillarini o'quv doirasini qamrab olish uchun kengaytiradi. U talaba yo'naltirilganlik, hamkorlik va vazifalarga asoslangan faoliyat doirasidagi muammolarni hal qilishga urg'u beradi, tajriba asosida o'rganish orqali til ko'nikmalarini integratsiyalashuviga yordam beradi. TBLL talabalarni ma'noni yaratishda va tildan foydalanish bo'yicha muzokaralarda faol ishtirok etishga undaydi.

XULOSA. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ingliz tilini o'qitishda til ko'nikmalarini integratsiyalashuviga mazmunli muloqot, vazifaga asoslangan o'rganish va autentik materiallardan foydalanishga ustuvor ahamiyat beradigan turli pedagogik yondashuvlar yordam beradi. Ushbu yondashuvlarni o'qitish amaliyotiga kiritish orqali o'qituvchilar kommunikativ kompetensiyani va ingliz tilini bilishni rivojlantirishga yordam beradigan dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin.

REFERENCES

1. Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
3. Snow M.A., & Brinton D.M. (1997). *The Content-Based Classroom: Perspectives on Integrating Language and Content*. Longman Publishing Group.
4. Asher, J. J. (1966). *Learning Another Language Through Actions: The Complete Teacher's Guidebook*. Sky Oaks Productions.
5. Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge University Press.
6. Warschauer, M. (2000). *Technology and Second Language Learning*. Oxford University Press.
7. Teshabaeva, N. (2019). «Implementing Communicative Language Teaching in Uzbek EFL Classrooms: Challenges and Solutions.»
8. Sultanova, D. (2020). «Task-Based Language Teaching in Uzbekistan: Implementation Challenges and Pedagogical Considerations.»
9. Abdullaeva, M. (2018). «Integrating Content-Based Instruction in Uzbek EFL Curriculum: Opportunities and Challenges.»
10. Ismailova, F. (2017). «Reviving the Audio-Lingual Method in Uzbek EFL Context: A Nostalgic Necessity?»
11. Azimova, S. (2016). «Revisiting the Grammar-Translation Method: Uzbek Teachers' Perspectives and Practices.»
12. Karimov, A. (2021). «The Role of Technology in Enhancing Foreign Language Instruction in Uzbekistan: Opportunities and Challenges.»
13. Mukhammadiev, B. (2019). «Task-Based Language Assessment in Uzbek EFL Context: Practices and Perspectives.»
14. Chapelle, C. A. (2001). *Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing, and research*. Cambridge University Press.
15. Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL listening and speaking*. Routledge.
16. <http://erus.uz/index.php/er/article/view/2609/3321>
17. Utebaev T., Sarsenbaeva Z. Sprachliche analyse von sprichworten. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities. Vol. 1 Issue 1.5 Pedagogical sciences.
18. Сарсенбаева З. Ж. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СРЕДСТВАМИ ИЗУЧЕНИЯ ПОСЛОВИЦ //Colloquium-journal. – Голопристанський міськрайонний центр зайнятості, 2021. – №. 5 (92). – С. 22-24
19. kizi Sarsenbaeva Z. J. LINGUISTIC DIFFERENCES CONTRIBUTE TO VARYING INTERPRETATIONS OF SYMBOLS IN NON-REALISTIC WORKS.
20. kizi Sarsenbaeva Z. J. THE NUANCED ANALYSIS OF IMAGES AND SYMBOLS IN ENGLISH AND UZBEK NON-REALISTIC WORKS. 2023.
21. Сарсенбаева З. и др. СЛОВЕСНЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ В ИДИОМАХ НА АНГЛИЙСКОМ И КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКАХ //СТУДЕНТ ГОДА 2018. – 2018. – С. 146-148.
22. <https://cyberleninka.ru/article/n/ingliz-tilini-o-qitishda-individual-yondashuv>